

1 LABORATORI D'INVESTIGACIÓ DES DEL FLAMENC

Un espai d'acció, reflexió i recerca artística que pren la improvisació des del cos com a eina per a desenvolupar mirades, discursos, experiències i pràctiques contemporànies al voltant del flamenc.

Laboratori és col·lectiu

És inclusiu

És divers

És marica

És trans

És queer

És migrant

És mestís

És bastard

Ets tu

El Laboratori d'Investigació des del Flamenc és un projecte ideat i dirigit per Juan Carlos Lériða i impulsat per l'Institut del Teatre de Barcelona. Fundat al desembre de 2017, fins a la data ha realitzat 90 sessions de recerca.

2 PARTICIPANTS I COL·LABORADORES

Juan Carlos Lérída, Carmen Muñoz, Salvador S. Sánchez, Andrea Jiménez, Carmen del Pino, Aina Núñez, Laura Rodríguez, Alfons Del Pozo, Claudia Martinell, Daniel Vegas, Miranda Alfonso, Pol Jiménez, Lorena Oliva, Vanesa Gálvez, Cristina López, Carlos Cuenca, Isabelle Laudenbach, Sonia Sánchez, Ana Pérez, José Manuel Alvarez, Dani Tejedor, Pere Martínez, Ana Brenes, Jero Férec, Olga Santín, Alba Guerrero, Carmen Fernández, Roberto Romei, Samuel Letellier, José Santos, Adrián Vega, Karen Mora, Bruno Ramírez, Zaida Torrego, Marta Romero, Lara Munin, Álvaro Romero, Fernando López, Priya Srinivasan, Uthra Vijay, Blanca Casas, Lipi Hernández, Karen Lugo, Mariaje Garcia, Mariana Collado, Aimar Pérez-Galí, Jaime Conde-Salazar, Vicente Roldán, Isabel Rivera, Cris Candela, Lali Mateu, Meritxell Martín, Marina Pravkina, Carmen Campillo, François Ceccaldi, Guillermo Castro, Melinda Márquez, Sara García-Guisado, Sara Esteller, Raúl Lorenzo, Rosanna Terracciano, Aída González, Clara Higuera, Pablo P. Becerra, Montse Madridejos, Bernat Jiménez de Cisneros, Carmen Doorá, Laura Marchal, Marta de las Heras, Marina Paje, Martí Corbera, Elida Pérez, Raúl Cantizano, José Maldonado, Andrea Antó, Belén Cabanes, Daniel Rosado, La Chachi, Sandra Barroso, Juan de los Heros, Chantal Soler, Maël Goldwaser, Marta Piñol, Celia Espadas, Anna Castillo, Rubén Heras, Roberto Guglielmi, Julia Romero, Sergio Martínez, Betiana Barros, Oskar Luko, Raúl Levia, Mario G. Cortizo, Melodie Gimard, Alicia Aguirre, Iver Zapata, Elisabet Romagosa, Miriam Moukhles, Gaia Bautista, Jordi Latorre, Lucía Flores, Esther Solé, Sofía Gato, Phyllis Akinyi, Antonio Miyagi, Raúl Martínez, Paula Bruna, Jordi Martínez-Vilalta, Julio Ruíz, Carmina Balaguer, Ricard Gázquez, Sofía Asencio, Carme Mira, Marjorie Nastro, Violeta Rodríguez, Isadora Moreno, Mavi Bordano, Julia Iranzo, Lidia Mora, Ana Macaya, Pedro Ordóñez, Pepe Pérez, Esperanza Cortés, Ricardo Rubio, Juan Antonio Jaramillo, Neus Montané, María Cerezo, Valentín Caringella, Tatiana Rodríguez, Núria Crespo, Emma Romeu, Marta Fernández, Sofía Lasheras

3 EL LABORATORI FORA DEL LABORATORI

2019 Laboratorio Flamenco Solar, col·laboració amb El Solar de la Puri de Barcelona.

2019/2022 Mundos Paralelos. Una ruta flamenca por el Paral·lel, dins de la programació del projecte Arnau Itinerant.

2021 Filmoteca en Dansa, col·laboració amb Filmoteca de Catalunya.

2022 Romería de Montjuïc, dins del programa Viu Montjuïc, en col·laboració amb Poble Espanyol, Museu Nacional d'Art de Catalunya i Museu Olímpic i de l'Esport de Barcelona.

2022 Jornada Creación e Investigación en torno al Flamenco, en col·laboració amb SAT! Teatre, Taller de Músics i Fabra i Coats: Fàbrica de Creació de Barcelona.

2023 Embolismo por Soleá, projecte de Paula Bruna, dins del programa de la Bienal Ciutat i Ciència de Barcelona 2023.

2024 Flamenco Solar, col·laboració amb El Solar de la Puri de Barcelona.

4 EL LABORATORI EN CONGRESSOS DE RECERCA

2019 *Metodologías de investigación práctica desde el flamenco,* conferència performativa en el I Congrés Internacional INDISCIPLINES del Campus de les Arts (Barcelona).

2020 *Líneas de investigación artística desde el flamenco: metodologías híbridas para escenas liminales,* conferència performativa en el III Congrés d'Investigació i Pràctiques Escèniques MUTIS (Barcelona).

2020 *Metodologías de investigación artística desde el flamenco: dispositivos telemáticos para una investigación a distancia,* conferència performativa telemàtica en el VI Congreso Nacional y III Internacional LA INVESTIGACIÓN EN DANZA (Madrid Online).

2021 *Metodologías de investigación desde el flamenco,* conferència performativa en III Congrés de Flamencologia i Pedagogia Flamenca CIUTAT FLAMENCO (Barcelona).

2023 *La improvisación del baile flamenco, una perspectiva ampliada,* conferència performativa en el VI Congrés MUTIS d'Investigació i Pràctiques Escèniques (Barcelona).

5 EL LABORATORI VIRTUAL

**“Entregate al delay
y navega en la experiencia asincrónica
sin perseguir el compás”**

Extracte de *Metodologías de investigación artística desde el flamenco: dispositivos telemáticos para una investigación a distancia*, text de la comunicació presentada en el VI Congreso Nacional y III Internacional LA INVESTIGACIÓN EN DANZA: Madrid Online 2020.

6 EL LABORATORI A LA PREMSA

“Historia y experimentación. Psicofonías y danza.”

“Estos cazafantasmas del flamenco andaban sembrados invocando espíritus centenarios y sacándolos a bailar a plena luz del día.”

“¿Y el público? Hipnotizado, absorto, dando valor con su silencio a una acción artística en plena calle. Arrebatadora y efímera. Silvestre y estética.”

“Vamos de rayas / Los del Laboratorio / Vamos de rayas / No tenemos lunares / Vamos de rayas”. Rayas paralelas como la avenida alrededor de la cual ha nacido esta insólita y valiosísima ruta turística para los habitantes de Barcelona.”

“La pregunta ahora es si algo tan irrepetible pudiera repetirse algún día.”

Extracte de *Flamenco patas arriba*, article de Nando Cruz en El Periódico, 28 de gener de 2020: *El proyecto 'Mundos paralelos', planteado como ruta turística, recorrió pàrkings, portales y plazas del Raval, el Poble Sec y Sant Antoni conjugando memoria històrica y baile experimental.*

7 METODOLOGIA DE RECERCA ARTÍSTICA 1

‘TOQUETEO’ (OBERTURA)

Les persones assistents comencen la sessió realitzant una improvisació col·lectiva. L'objectiu és posar en marxa les habilitats pròpies per a tenir-les actives i afinades de cara a la recerca, però també per a mostrar-les i que la resta del grup les conegui, reconegui i pugui apel·lar a elles. El ‘toqueteo’ tindrà un temps delimitat però flexible, indicat pel senyal sonor de final.

CÈL·LULA D’INVESTIGACIÓ

És com nomenem cada unitat o moment d'experimentació pràctica. S'articula a partir d'una pregunta que formulem i intentem respondre des de la pràctica artística. Les cèl·lules tindran pautes concretes i delimitades per a facilitar l'observació i presa de resultats.

‘BARRA LIBRE’ (TANCAMENT)

Finalitzem la sessió realitzant una improvisació col·lectiva a partir de totes les qüestions que han anat sorgint al llarg de la jornada.

8 METODOLOGIA DE RECERCA ARTÍSTICA 2

PROTOCOL DE FEEDBACK

Què he vist?

Què he sentit?

Què he pensat?

Què he imaginat?

9 METODOLOGIA DE RECERCA ARTÍSTICA 3

ACTITUDS PER L'EXPERIMENTACIÓ

Romandre en la tasca que es proposa

Assumir el compromís amb els pactes
de la improvisació

Fer-se càrrec del ressò de les pròpies accions

Ocupar-se de la tasca sense perdre el contacte
amb allò que està passant al voltant

Quins melons estan oberts?

Cal obrir un nou meló
o cal acabar-se el meló que està obert?

Aportar o apartar

10 MEMÒRIES 1

“¿Somos el Laboratorio una generación? Nombrarte a ti, es nombrarme a mí. Cuidarme a mí, es cuidarte a ti.”

“Tengo una sensación familiar cada vez que voy. Es como si durante las tres primeras horas afirmásemos que hay una mesa de color verde. Todas debatimos alrededor del verde. Pasadas tres horas, alguien propone un desplazamiento: la mesa es morada. Todas abrazamos el traslado, había sido morada todo el rato. Investigamos juntas.”

“He seguido imaginando que hacemos alquimia con lo que reluce, lo que se oculta y lo que se constela. Que oxidamos metales, encarnamos altares y componemos bodegones. Que devenimos canales que conectan el inframundo con lo celestial, la divinidad con lo subterráneo, bucles de ida y vuelta. Que el laboratorio es un jardín de las delicias, el triunfo de la muerte y la torre de babel.”

“En los pliegues y espirales de este flamenco desviado está mi remedio, llanto y sonrisa. Son esos laberintos los que traen la cura.”

11 MEMÒRIES 2

SOLEÁ SOLAR

Tú me llevas de la mano
a sitios donde yo no me atrevo.
Son galaxias infinitas
que dibujas con tus dedos.

Tú me miras y me disparo.
Cuando me tocas me enciendo
y llenamos el espacio.

Me gusta cómo retuerces
y acoges todo mi ser.
Tú haces pensar a mi cuerpo
y haces cantar a mi piel.

12 EL FLAMENC DEL FUTUR

“El flamenc del futur serà filosofia del cos i trobarà espais de presentació, que no de representació, entre perifèries.”

“El flamenc a Catalunya s'autodeterminarà, a través d'un discurs intel·lectual (oral i escrit) i d'un discurs corporal (ballat, cantat i tocat).”

“El flamenc aportarà a l'escena contemporània un discurs sobre l'emoció.”

“El flamenc del futur estarà en cada peça d'arts vives.”

“A través del flamenc farem més tangible allò intangible, materialitzarem aspectes com l'emoció i l'espiritualitat. El flamenc serà, alhora, una eina i una font per apropar-nos a allò sublim.”

“Catalunya tindrà un discurs sobre el flamenc molt proper a la seva vivència, a la seva realitat. No haurà d'assemblar-se a res. El flamenc de Catalunya no s'haurà de comparar amb altres, perquè no serà binari.”

“Perquè és hereu del flamenc empíric, així que es viurà sempre des de l'experiència.”

Extracte de *El flamenc a Catalunya s'autodeterminarà*, conversa de Salvador S. Sánchez amb Carmen Muñoz i Juan Carlos Lérída publicada en Revista Serra d'Or, número 772, abril 2024.

